

Der står spaghetti på familiens spisebord, men det er ikke bare bordskik og gode manerer, som skal trænes under aftensmåltidet. Det

skal børnenes sociale kompetencer også, og deres adfærd i løbet af dagen skal måske endda vurderes og evalueres af far og mor.

For skolen udvikler i disse år en ambition om at være med i de tankemønstre, som styrer en familie. Hjemmet er på vej til at blive et ekstra klasselokale, hvor forældre skal undervise og opdrage deres børn ud fra samme logik, som gælder i 2.y, 5.a eller 8.x. Idealet for en god forælder er blevet en, der betragter familien ud fra skolens pædagogiske logik.

»Siden årtusindeskiftet er ambitionerne for, hvad forældre skal i forhold til skolen steget markant. Så meget, at det er slået over i, at skolen har opgivet at sige, hvad forældrenes ansvar er. Nu handler det om at få far og mor til selv at regne ansvaret ud,« siger lektor Hanne Knudsen fra Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU) ved Aarhus Universitet, der blandt andet forsker i, hvordan skolen i disse år breder sig langt ind i familien.

Staten blander sig

Engang var der en tydelig opgavefordeling mellem skole og hjem. Lærerne underviste børnene, mens far og mor skulle sørge for den grundlæggende opdragelse af deres barn. I dag kunne man sige, at skolen forsøger at opdrage på både elever og forældre.

»Men det er mere kringlet end som så, for man styrer ikke familien direkte eller nede i detaljen. Man opmuntrer forældre til at overtage skolens pædagogiske blik, så far og mor selv opdager, at det er dumt at bære barnets skoletaske i 2. klasse, eller selv finder ud af, at det er en god idé, at barnet lærer om miljørigtige fødevarer over gryderne i køkkenet derhjemme,« siger Hanne Knudsen.

Hun kalder det et skridt væk fra den formynderiske stat i retning af det, man kunne kalde den superviserende stat.

»Den formynderiske stat holder foredrag om børneopdragelse, kostvaner og sengetider og fortæller forældrene om deres pligter. Den superviserende stat løfter derimod ikke pegefingre, men lader det være op til forældrene at forestille sig, hvad deres ansvar kunne omfatte. Det gør skolen ved at lade forældre spille spil og diskutere bestemte emner, så de tager stilling og skaber forventninger til hinanden,« siger Hanne Knudsen.

Pædagogisering af forældre

Familieklasser er et eksempel på en meget direkte form for forældreopdragelse, hvor

3

Forældre er de nye lærere

Giv karakterer derhjemme, forstå dine børns kompetencer og mød de andre mødre for at løse klassens konflikter. I dag er ambitionen, at forældre skal overtage skolens logik og se sig selv med pædagogiske øjne, siger lektor

HANNE KNUDSEN.

Af ANNETTE HAUGAARD

»Som forældre beskriver man sjældent sit barn i kompetencetermer. Man siger ikke, *Tobias har gode sociale kompetencer*, men snarere *Hvor er han bare sød i den måde, han siger hej til mormor på.*«

far og mor bogstavelig talt kommer på skolebænken i en periode.

»Det er typisk familier, hvis barn skolen har svært ved at rumme, og hvor man inviterer forældrene med i skole for at vise, hvordan de kan støtte og sætte grænser for deres barn og selv lære at tage ansvar for, at deres barn er skoleelev,« siger Hanne Knudsen.

Familieklasser bringer ofte skolens professionelle logikker meget konkret ind i privatsfæren via for eksempel scoreskemaer. Far og mor får hver dag til opgave at vurdere, i hvor høj grad på en skala fra 1 til 4 deres barn lever

op til et defineret mål som eksempelvis kunne være, at 'Tobias taler roligt til sine omgivelser'.

»For nogle er det rigtig svært, fordi det er et distanceret blik på deres barn. Man går jo ikke normalt rundt som forældre og giver karakterer for sit barns adfærd. Man reagerer bare på dets handlinger, hvis der er noget, man ikke vil have, eller noget, man særlig godt kan lide,« siger Hanne Knudsen.

Pædagogiseringen af forældre foregår i nogle kommuner helt nede på tærsklen til skolelivet, når børnehaven skal beskrive et kommende skolebarns kompetencer på en lang række områder i en såkaldt samtalecirkel.

»Forældrene skal skrive under på, at skolen må se beskrivelserne, og indirekte skal de dermed også acceptere, at 'sådan er deres barn'. Men det er jo virkelig et pædagogisk blik, for som forældre beskriver man sjældent sit barn i kompetencetermer. Man siger ikke, *Tobias har gode sociale kompetencer*, men snarere *Hvor er han bare sød i den måde, han siger hej til mormor på*. Det er at anlægge et omsorgs- eller kærlighedsblik på sit barn,« siger Hanne Knudsen.

Kan svække skolens autoritet

Hun har ikke undersøgt, hvilke konsekvenser den øgede pædagogisering af forældre til skolebørn har for forholdet mellem far, mor og barn. Men det kunne blandt andet komme til at betyde, at familiens umiddelbare kærlighedssprog og omsorg ikke længere anerkendes som tilstrækkelig. Og for skolen selv kan pædagogiseringen af familien paradoksalt nok ende med at give lærerne mindre indflydelse.

»Skolen kan få vanskeligt ved at opretholde sin autoritet, for når man inviterer forældrene på banen, bliver skolen også sårbar, fordi den ikke længere har monopol på at definere problemerne eller løse dem,« siger Hanne Knudsen og nævner et eksempel fra en klasse, hvor læreren opfordrede pigemødrene til at spise middag sammen, for at deres døtre kunne fungere bedre sammen i skoletiden.

»Det er jo en super ambitiøs lærerprofession, der inviterer forældre til at bidrage på den måde. Men skolen placerer også løsningen af et problem helt uden for lærernes handlerum, de bliver afhængige af mødrene, for at midt dagen kan få effekt,« siger Hanne Knudsen. ■

HANNE KNUDSEN

Ph.d. og lektor i pædagogisk ledelse på Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU) ved Aarhus Universitet. Hun er bl.a. forfatter til bogen 'Har vi en aftale? - om magt og ansvar i mødet mellem folkeskole og familie' fra 2010. Se mere på www.edu.au.dk/forældreansvar